

Kazimiera Gorczyca
Anna Sławińska

język polski

sprawdziany kompetencji

dla klasy 5
zreformowanej szkoły podstawowej

**Piątek Trzynastego
Wydawnictwo**

Łódź 2000

Korekta

Małgorzata Zawilska

Ewa Owczarek

Projekt okładki

Jacek Wilk

Skład

Krzysztof Jodłowski

© Copyright by *Piątek Trzynastego*, Łódź 2000

Wszelkie prawa autorskie i wydawnicze zastrzeżone. Wszelkiego rodzaju reprodukowanie, powielanie (łącznie z kserokopiowaniem), przenoszenie na inne nośniki bez pisemnej zgody Wydawcy będzie traktowane jako naruszenie praw autorskich, łącznie z konsekwencjami przewidzianymi w *Ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Dz.U. nr 24 z 23.02.1994 r., poz. 83).

ISBN 83-87735-61-2

PIĄTEK TRZYNASTEGO Wydawnictwo

Michał Koliński i Michał Wiercioch

90-009 Łódź, ul. H. Sienkiewicza 61

tel./fax (0-42) 632 78 61, tel. (0-42) 630 71 17, 0-602 34 98 02(06)

www.piatek13.com.pl; e-mail: kot@piatek13.com.pl

Łódź 2001. Wydanie I.

9 8 7 6 5 4 3 2 1

Druk:

PIĄTEK TRZYNASTEGO Drukarnia

93-345 Łódź, ul. Paradna 3

tel. 0-602 34 98 02(06)

Printed in Poland.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. TEKSTY SŁOWNE	5
Test 1 Plan, tytuł, opis postaci, opowiadanie	5
Test 2 Relacja z wycieczki, zaproszenie, ogłoszenie, zawiadomienie, instrukcja, list	12
Test 3 Kształcenie postaw: <i>Piotrek sam w domu</i>	19
2. LITERATURA	22
Test 1 Biblia	22
Test 2 Mity i kultura grecka	29
Test 3 Legendy i pieśni ludowe	33
Test 4 <i>W pustyni i w puszczy</i>	37
Test 5 <i>Przygody Tomka Sawyera</i>	41
Test 6 <i>Ida sierpniowa</i>	44
3. ANALIZA WIERSZY	50
Test 1 Jan Kochanowski <i>Na zdrowie</i>	50
Test 2 K. I. Gałczyński <i>Kronika olsztyńska</i>	54
Test 3 Wiersze J. Twardowskiego	57
4. TEKSTY KULTURY	62
Test 1 Książka, teatr, muzyka	62
Test 2 Twórcy kultury	66
Test 3 A to Polska właśnie (legendy, historia i obyczaje)	70
5. PISANIE, KSZTAŁCENIE JEZYKOWE	75
Test 1 Fonetyka	75
Test 2 Części mowy	78
Test 3 Odmiana wyrazów	83
Test 4 Budowa zdania	88
Test 5 Ortografia	92
Test 6 Związki frazeologiczne	96
Test 7 Sprawność językowa	100

WSTĘP

„Sprawdziany kompetencji” – to zestaw różnorodnych zadań z języka polskiego dla ucznia klasy piątej zreformowanej szkoły podstawowej. Zgodnie z podstawą programową i większością zatwierdzonych przez MEN programów, które wymieniono poniżej, wyróżnione zostały trzy płaszczyzny kształcenia:

- czytanie tekstów słownych,
- odczytywanie różnych tekstów kultury,
- pisanie, kształcenie językowe.

Programy nauczania prezentują indywidualne ujęcia zakresu materiału, różnorodny dobór lektur szkolnych lub też pozostawiają w tej kwestii całkowitą dowolność. Proponowany tu zestaw testów i ćwiczeń przede wszystkim uwzględnia tę sugestię i pozwala sprawdzić określone umiejętności ucznia na dowolnie wybranym materiale literackim. Nauczyciel, wybierając program, wybierze również z niniejszego zestawu potrzebne ćwiczenia.

Pozwalają one sprawdzić:

- stopień opanowania poszczególnych sprawności językowych,
- umiejętność doboru różnych tekstów literackich,
- samodzielność w odczytywaniu słownych i pozasłownych tekstów kultury,
- orientację w kulturze informacyjnej.

Dobór ćwiczeń i tekstów pozwala na wielokrotne odwoływanie się do nabytych już umiejętności językowych i ortograficznych oraz proponowanej wiedzy, co daje większe szanse na sukces.

Autorki

Sprawdziany oparto na programach:

DKW-4014-151/99 M. Kasprzyk, A. Zalewska, **ARKA**

DKW-4014-45/99 J. Kowalikowa, M. Madejowa, B. Maj, T. Chabińska, **NOWA ERA**

DKW-4014-34/99 T. Bugajska, M. Gudro, E. Małachowska, **WSiP**

DKW-4014-52/99 J. Bochenek, J. Zawadzka, **INNOWACJE**

1. TEKSTY SŁOWNE

Test 1

PLAN, TYTUŁ, OPIS POSTACI, OPOWIADANIE

1. Przeczytaj uważnie podany tekst i wymień w trzech punktach to, o czym powinien pamiętać Bartek.

Ten dzień musi być trochę lepszy od wczorajszego – nie zjadł obiadu, nie oddał książek do biblioteki i zgubił ulubioną, niebieską piłeczkę. Dzisiaj musi być inaczej. Oczywiście wypożyczy wreszcie nową książkę o przygodach Tytusa, Romka i Atomka i – tak jak przyrzekł mamie – na pewno zdaży zjeść obiad. Wracając ze szkoły będzie pamiętać, by kupić w sklepie zoologicznym jedzenie dla chomika. Rafał już kupił i jego chomik jest wyraźnie zadowolony.

- a)
- b)
- c)

2. Poniżej zamieszczono plan pewnego wydarzenia. Napisz, w jednym zdaniu, jakiego.

- Zbiórka przed szkołą.
- Wyjazd grupy rowerowej.
- Odpoczynek w leśniczówce.

- Rozstawianie namiotów nad jeziorem.
- Przygotowanie ogniska, pieczenie kielbasek.

.....

.....

.....

3. Wybierasz się z mamą na zakupy do dużego domu handlowego i wiesz, że możesz liczyć na realizację własnych planów. Uwzględniając również zamiary mamy, napisz w punktach, jak będą przebiegały wasze zakupy.

-
-
-
-
-
-

4. Uporządkuj podany plan wydarzeń, wpisując odpowiednie cyfry w puste miejsca.

- Wyprawa do szklarza.
- Piłka to piękny prezent.
- Przeprosiny starszej pani.
- Mecz pod balkonem.
- Pechowy strzał.

5. W przyszłości chcesz zostać detektywem, chemikiem, kierowcą rajdowym, informatykiem, aktorką, modelką lub pasjonuje Cię inny zawód. Napisz w kilku punktach, jak przebiega dzień pracy w wybranym zawodzie.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

6. Opowiadaniom przyporządkuj za pomocą strzałki właściwe tytuły.

a) Padał ulewny deszcz. Ogromne kałuże błyszczały na chodnikach, woda płynęła brzegiem jezdni i jednostajnie chlupała w przemoczonych butach. Mokry plecak z każdym krokiem stawał się cięższy.

„Męcząca
podróż”

b) Robiła zakupy długo i uważnie, co chwila zaglądając do kartki, żeby niczego nie zapomnieć. Byłoby fatalnie, gdyby mama stwierdziła, że trzeba coś jeszcze dokupić! Odkładała wszystko do wózka i... wcale nie zauważyła, że wjeżdża w sam środek regału z mąką! Ojej! Co się działo!

„Mokre
popołudnie”

c) Pociąg włókł się jak żółw, w przedziale było pełno ludzi. Pan w kącie chrapał za zasłonką, dziecko marudziło, a dwie panie cały czas głośno rozmawiały. Siedział wciśnięty między mamę i brata i czekał, kiedy wreszcie dojadą do babci.

„Przygoda
w sklepie”

7. Spośród podanych tytułów wybierz właściwe i zapisz pod obrazkami.

„Wizyta wróżki”, „Piękny sen”, „Imieniny cioci”, „Czarodziejski flet”, „Zagubiona skarpetka”.

8. Przeanalizuj podane tytuły książek. Na ich podstawie domyśl się, czego dotyczą książki i napisz o tym krótko.

a) „Lis, wiewiórka i dzik” –

b) „Naprawa sprzętu domowego” –

c) „Zasady gry w piłkę nożną” –

d) „Suknie, fryzury i stroje” –

9. Przeczytaj uważnie zamieszczony niżej tekst i wymyśl dla niego tytuł (jeśli potrafisz, podaj dwa lub trzy).

.....
.....
.....

Wszyscy stwierdzili zgodnie, że tym razem wyjazd się udał – nikt się nie kłócił, pogoda była piękna, a pamiątkowe zakupy – fascynujące. Beata ciągle jeszcze podziwiała plakat, mama kartkowała nową książkę i tylko Krzyś, rozpakowując zestaw Lego, zaniepokoił się podejrzaną ciszą. Gdzie jest Tobiasz? Na oparciu siedzenia leżała jedynie smycz, po psie nie było nawet śladu!

Tata, nie odrywając wzroku od szosy, wyjaśnił, że przecież pobiegł za wszystkimi, gdy wysiedli na parkingu i chyba wrócił... Okazało się jednak, że nie...

Przez cały czas, gdy jechali z powrotem, w samochodzie panowała głęboka cisza. Nikt nie miał pewności, czy kiedykolwiek zobaczą Tobiego, dlatego radość była nieopisana, gdy Krzyś już z daleka rozpoznał siedzącego przy bramie ulubieńca. Jak dobrze, że tata zgodził się wrócić!

10. Tekst zamieszczony w ćwiczeniu 9 to:

- a) opis
- b) opowiadanie
- c) sprawozdanie
- d) list

11. Napisz plan wydarzeń, o których mowa w ćwiczeniu 9.

- a)
- b)
- c)
- d)

12. Jak wyobrażasz sobie psa, o którym mowa w ćwiczeniu 9?

Opisz go.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13. Zwracając uwagę na wielkość, kształt, barwę, opisz w kilku zdaniach:

- a) samochód, który uważasz za najlepszy (ćwiczenie dla chłopców)
- b) strój, który chciałabyś mieć (ćwiczenie dla dziewcząt)

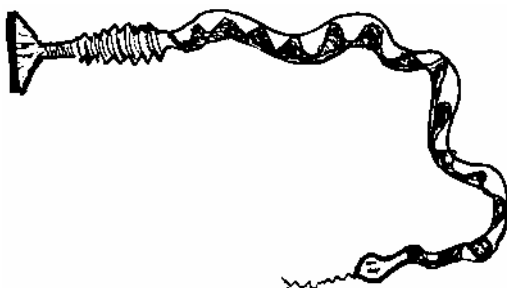
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Na ulotce reklamowej, którą znalazłeś pod drzwiami nie było rysunków ani zdjęć – był tylko tekst. Napisz, co proponowano nabywcom.

- a) wielosmakowe, w rożkach, foremkach lub waflach
-
- b) posypana żółtym serem, z szynką, pieczarkami lub pomidorami
-
- c) cebulowe, paprykowe, bekonowe...
-
- d) ciemny, musujący napój w butelce lub puszcze
-

15. Napisz, co opisuje następujący tekst:

„Wąż ssący jest podstawowym elementem wyposażenia tego sprzętu. Jego giętkość umożliwi manewrowanie różnymi częściami wyposażenia. Wąż zamocowany jest obrotowo w pokrywie, co ułatwia pracę w dużym zasięgu. Końcówki węża wykonane są z tworzywa i połączone z całością również obrotowo. Zapobiega to skręcaniu się węża podczas pracy.”

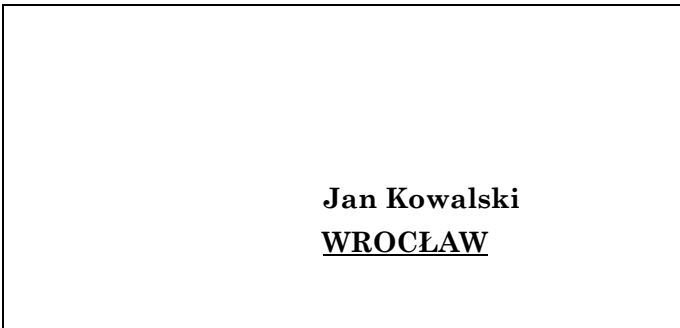

.....

Test 2

RELACJA Z WYCIEZKI, ZAPROSZENIE, OGŁOSZENIE, ZAWIADOMIENIE, INSTRUKCJA, LIST

1. Podkreśl elementy, z których składa się dokładny adres. wiek, nazwa miejscowości, kod pocztowy, wzrost, nazwa ulicy, kolor oczu, imię i nazwisko, waga ciała, numer domu, płeć, numer mieszkania
2. Dopisz ciąg dalszy:
 - a) Adresat jest to ktoś, do kogo
 - b) Nadawca jest to ktoś, kto
3. Wyjaśnij, czy dotrze do odbiorcy tak zaadresowana przesyłka:

Jakich informacji zabrakło?

.....

.....

4. Napisz, co zwykle robią dzieci na wycieczce?

.....
.....
.....
.....
.....

5. Z podanego spisu wykreśl słowa, które nie kojarzą się z obozem w lesie.

plecak, folder, kompas, telewizor, mapa, latarka, lodówka,
wanna, sznurek, dywan, namiot, fotel, ognisko

6. Ułóż 4 dowolne zdania z wybranymi wyrazami z ćwiczenia 5.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Napisz, od jakich słów zacząłbyś list:

- a) do babci –
-
- b) do mamy –
-

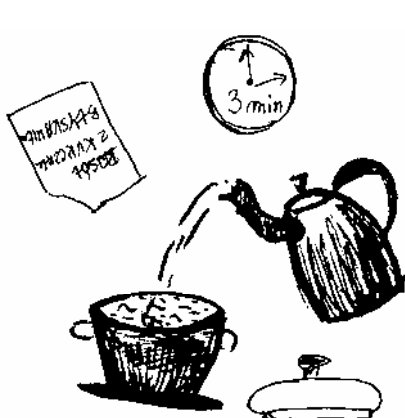
10. Dowiedziałeś się, że z powodu awarii nie będzie po południu w waszym mieszkaniu wody. Napisz, jakie działania podjąłeś w tej sytuacji i jaką informację zostawiłeś bratu.

.....
.....
.....
.....

11. Twoja klasa organizuje zawody latawców, napisz o tym ogłoszenie.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Błyskawiczną zupę z torebki możesz przygotować na dwa sposoby. Obejrzyj rysunki i napisz pod nimi w punktach, co trzeba zrobić i w jakiej kolejności, by uzyskać możliwe do spożycia danie.

Sposób 1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sposób 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Napisz, czego dotyczą zamieszczone niżej instrukcje.

- a) Rozprowadzamy pastę dokładnie, wcierając ją w całą powierzchnię czyszczonego obuwia –
.....

- b) Trzymamy młotek dość mocno, starając się trafić w lepek gwoźdźca, nie w palce –
.....

- c) Nawlekamy igłę i kilkakrotnie przeprowadzamy ją przez otwór guzika –
.....

- d) Spryskujemy powierzchnie i czyścimy, aż będą zupełnie przezroczyste –
.....